

Analýza uplatnitelnosti absolventů s těžkým postižením na trhu práce

Specifická část

Jihomoravský kraj

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pedagogická
fakulta

Univerzita Palackého
v Olomouci

Seznam autorů:

PaedDr. Pavlína Baslerová, Ph.D.

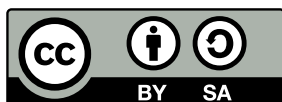
prof. PaedDr. Mgr. Jan Michalík, Ph.D.

Mgr. Jaromír Maštalíř, Ph.D.

Mgr. Petra Havránková

Mgr. Karolína Šeneklová

Bc. Veronika Smoláková

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons BY-SA (Uveďte původ – Zachovejte licenci).

Licenční podmínky najdete na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

OBSAH

Úvod	4	kapitola 4 SOCIÁLNÍ SLUŽBY V KRAJI PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	20
kapitola 1 ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	5	4.1 SR, SAS a STD	21
kapitola 2 OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI	6	4.2 Centra denních služeb (CDS), denní stacionáře (DS)	22
2.1 Počet osob s průkazem ZTP	7	4.3 TS, DOZP, CHB a PSB	23
2.2 Počet osob s invalidním důchodem	8	4.4 Odlehčovací služby (ODLS), osobní asistence (OSA)	24
2.3 Počet osob s příspěvkem na péči	9	4.5 NRZP a odborné sociální poradenství	25
2.4 Počet žáků s podpůrným opatřením 4. a 5. stupně	10	kapitola 5 AKTIVITY DALŠÍCH ORGANIZACÍ V KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	26
kapitola 3 ŠKOLY A TŘÍDY ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP V KRAJI	11	5.1 Neziskový sektor podílející se na podpoře osob s TP	27
3.1 Přehled škol regionálního školství	12	5.2 Místní akční skupiny	28
3.2 Základní a střední školy samostatně zřízené pro žáky se ZP	13	kapitola 6 PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ PRO OSOBY S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI	29
3.3 Základní školy speciální a základní školy pro žáky s LMP	14	6.1 Úřady práce a Informační poradenská střediska	30
3.4 Střední školy kategorie C: praktické školy	15	6.2 Sociální podniky	31
3.5 Střední školy kategorie E: učební obory	16	6.3 Deset největších zaměstnavatelů v kraji.....	32
3.6 Střední školy kategorie H, L, M	17	Závěr	33
3.7 Speciálně pedagogická centra	18		
3.8 Pedagogicko-psychologické poradny	19		

ÚVOD

Specifická část Analýzy uplatnitelnosti absolventů s těžkým postižením na trhu práce monitoruje vzdělávací a pracovní příležitosti osob s těžkým postižením v Jihomoravském kraji. Seznamuje současně čtenáře se systémem sociálních služeb, které těmto jedincům umožňují udržet adekvátní kvalitu života. Navazuje nejen na obecnou část Analýzy, ale také na další výstupy projektu Systémová podpora kariérového poradenství a tranzitních programů žáků se SVP v ČR, jehož realizátorem je Ústav speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci:

- Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – individuální plánování a tranzitní program a
- Rukověť kariérového poradce žáků se SVP – specifická část Jihomoravský kraj.

„Obecná“ část Rukověti seznamuje uživatele zejména s principy a postupy tranzitního programu, který je zaměřen nejen na přechod ze světa vzdělávání do světa práce, ale i na přechod ze světa vzdělávání do prostředí (nejčastěji sociálních služeb), které umožňuje udržení či zvýšení kvality života i bez pracovního uplatnění. Specifická část Rukověti nabízí čtenáři seznam a podrobnější charakteristiku organizací participujících na vzdělávání, sociální podpoře a zaměstnanosti osob s těžkým postižením v Jihomoravském kraji. Předkládaná specifická část Analýzy pak prostřednictvím geoinformačních map umísťuje dané organizace do prostředí Jihomoravského kraje tak, aby byly pro uživatele co nejpřehlednější.

V první části Analýzy jsou krátce představeny základní demografické údaje Jihomoravského kraje.

Druhá část obsahuje základní informace (data bez mapových podkladů) o sociální podpoře osob s těžkým zdravotním postižením, vedoucí k identifikaci jejich počtu: počet osob s průkazy TP, ZTP a ZTP/P, počty osob pobírajících invalidní důchody a příspěvek na péči. Současně je tam uvedeno číselné vyjádření počtu žáků základních škol v kraji, kterým jsou přiznána podpůrná opatření 4. a 5. stupně.

Třetí kapitola se věnuje školským institucím, které vzdělávají či poskytují poradenskou podporu osobám se závažným zdravotním postižením. Čtenář v ní nalezne přehled všech škol regionálního školství v kraji, základních škol vzdělávajících žáky s mentálním postižením, základních a středních škol zřízených podle § 16 odst. 9, praktických škol, učebních oborů kategorie E a dalších vzdělávacích oborů těchto středních škol, které zároveň zřizují praktické školy či učební obory kategorie E.

Čtvrtá kapitola obsahuje grafické znázornění umístění těchto sociálních služeb, které se podílejí na podpoře osob s těžkým postižením: služby sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny, sociálně aktivizační služby a další instituce participující na podpoře této cílové skupiny.

Pátá kapitola je zaměřena na základní fakta týkající se neziskových organizací, popisuje jejich propojenost se sociálními službami a informuje o aktivitách MAP a MAS, které aktuálně síťují služby aktérů podílejících se na podpoře osob se znevýhodněním.

Poslední část této Analýzy mapuje pracovní příležitosti dostupné osobám s těžkým postižením v kraji. Uvádí organizace na chráněném i otevřeném trhu práce.

Data uvedená v Analýze jsou aktuální k lednu 2022.

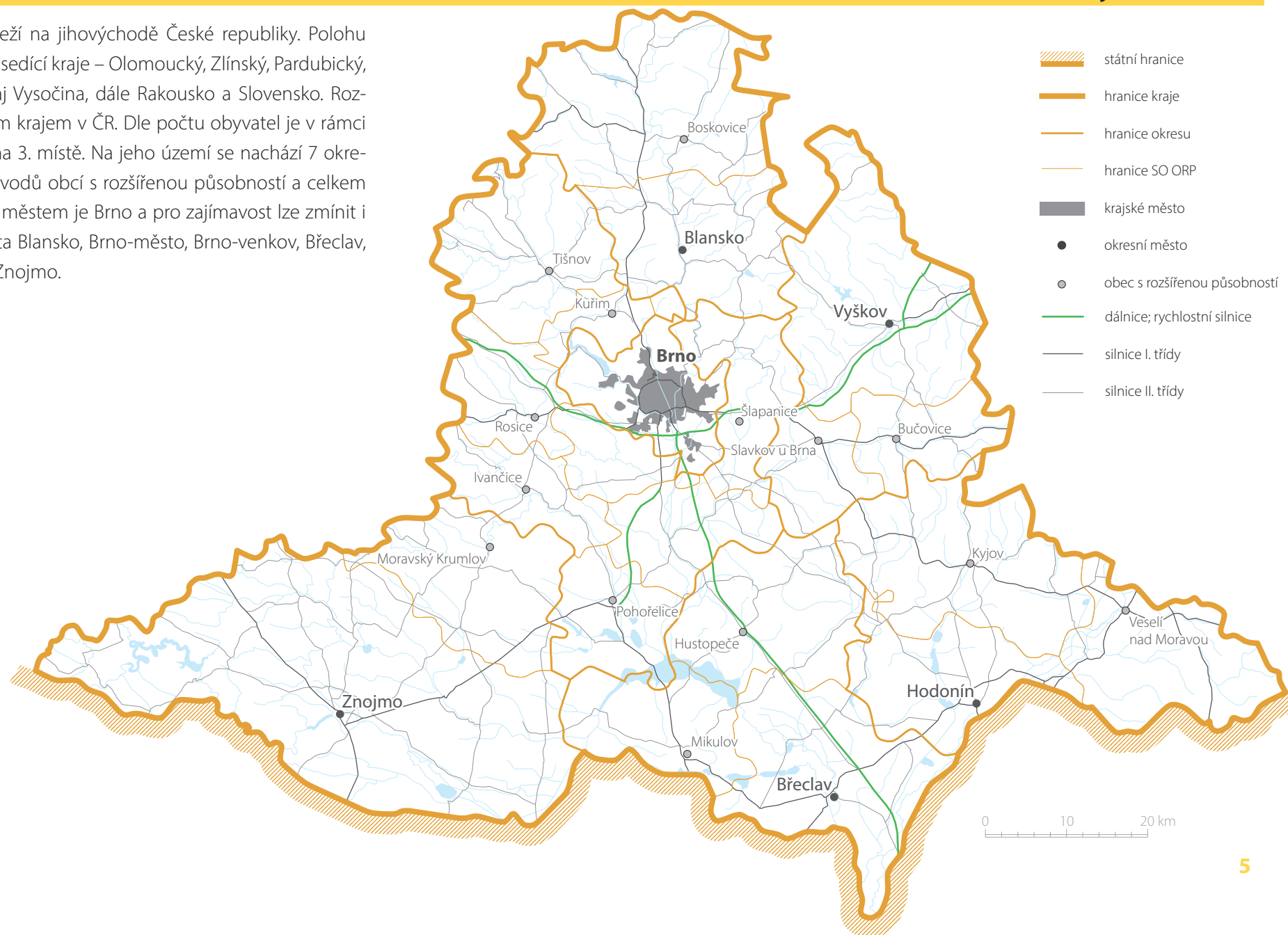
kapitola 1 ZÁKLADNÍ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

Počet obyvatel kraje: 1 195 327

Rozloha kraje: 7 188 km²

Krajské město: Brno

Jihomoravský kraj leží na jihovýchodě České republiky. Polohu kraje dále určují sousedící kraje – Olomoucký, Zlínský, Pardubický, Jihočeský kraj a Kraj Vysočina, dále Rakousko a Slovensko. Rozlohou je 4. největším krajem v ČR. Dle počtu obyvatel je v rámci všech 14 krajů ČR na 3. místě. Na jeho území se nachází 7 okresů, 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a celkem 50 měst. Největším městem je Brno a pro zajímavost lze zmínit i bývalá okresní města Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo.

2.1 Počet osob s průkazem ZTP

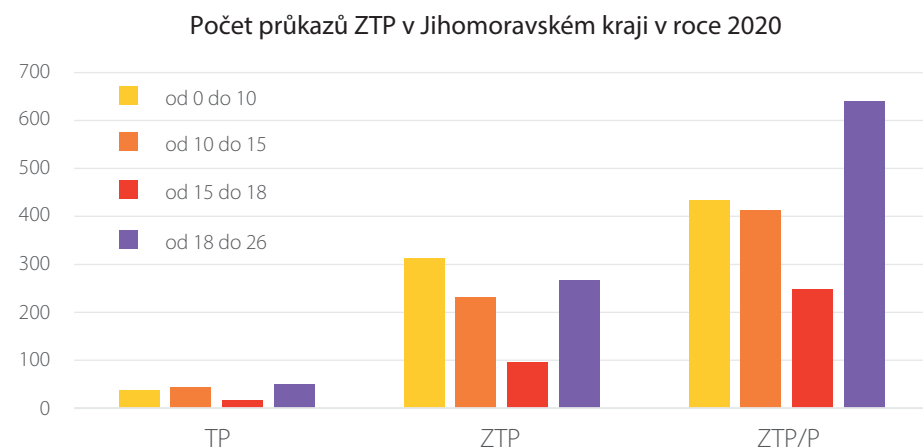
2.2 Počet osob invalidním důchodem

2.3 Počet osob s příspěvkem na péči

2.4 Počet žáků s podpůrným opatřením 4. a 5. stupně

2.1 POČET OSOB S PRŮKAZEM ZTP

Počet průkazů TP (těžce postižený) je ve všech věkových kategoriích velmi nízký. Je tomu tak ostatně ve všech krajích republiky. Do jejich počtu se zřejmě promítá minimální výše benefitu, která z tohoto stupně podpory vyplývá. Počet průkazů ZTP (zvláště těžce postižený) se vždy pohybuje kolem 100. Pouze ve věkové kategorii 15–18 let je jejich nominální počet přibližně poloviční, což však odpovídá délce tohoto věkového intervalu oproti věkovým intervalům ostatním. Největší počet průkazů ve všech věkových kategoriích je zaznamenán u průkazu ZTP/P (zvláště těžce postižený s průvodcem). Tento typ průkazu je spojen s nejvyšší úrovní benefitů. Právě souvislost s průvodcem je zásadní pro děti s těžkým postižením v nízkém a školním věku. V dospělosti tento typ průkazu koreluje s přiznaným invalidním důchodem. Nízký počet průkazů ZTP/P ve věkové kategorii 15–18 let souvisí s krátkou délkou tohoto intervalu. V Jihomoravském kraji patří počet průkazů ZTP a ZTP/P mezi ty nejvyšší v rámci ČR.

Počet průkazů ZTP v krajích České republiky v roce 2020

	od 0 do 10			od 10 do 15			od 15 do 18			od 18 do 26		
	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P	TP	ZTP	ZTP/P
Hlavní město Praha	38	180	318	31	140	291	14	58	169	52	191	355
Středočeský kraj	30	256	488	28	206	496	10	89	294	34	250	612
Jihočeský kraj	15	122	167	19	119	228	13	60	116	18	124	351
Plzeňský kraj	11	142	188	22	157	240	11	73	135	22	129	347
Karlovarský kraj	4	43	117	9	50	131	7	27	74	10	56	182
Ústecký kraj	34	208	384	41	203	462	18	114	273	39	270	620
Liberecký kraj	14	96	211	13	86	217	4	35	133	27	149	300
Královéhradecký kraj	12	173	178	13	142	211	5	59	128	17	163	358
Pardubický kraj	10	121	175	13	94	194	6	54	135	16	115	388
Kraj Vysočina	6	100	140	10	71	165	5	37	118	22	99	322
Jihomoravský kraj	37	313	434	43	232	412	16	96	247	49	266	639
Olomoucký kraj	13	134	206	8	100	209	9	45	131	18	112	366
Zlínský kraj	4	126	226	14	108	218	7	53	159	20	136	376
Moravskoslezský kraj	24	186	358	34	163	446	19	75	280	51	237	727

TP	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů.
ZTP	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů. Bezplatná doprava v MHD. 75% sleva při cestování vlakem a autobusem (mimo MHD). Možná sleva na kulturní a sportovní akce (záleží na pořadatelci).
ZTP/P	Vyhrazené místo k sezení v dopravních prostředcích HD. Přednost při vyřizování úředních úkonů. Bezplatná doprava v MHD. 75% sleva při cestování vlakem a autobusem (mimo MHD). Možná sleva na kulturní a sportovní akce (záleží na pořadatelci). Bezplatné využití veřejné hromadné dopravy pro průvodce. Bezplatná přeprava vodícího psa.

2.2 POČET OSOB S INVALIDNÍM DŮCHODEM

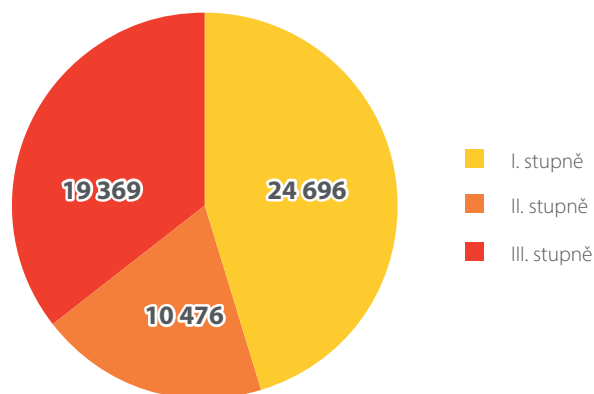
Nejvyšší počet osob s invalidním důchodem je v kategorii I. stupně invalidity, a to necelých 25 000 osob. Počet osob v I. stupni invalidity v Jihomoravském kraji je nejvyšší ze všech krajů ČR. V porovnání s Moravskoslezským krajem, který je počtem obyvatel srovnatelný s krajem Jihomoravským, četnost osob v I. stupni invalidity převyšuje přibližně o 5 000. Druhá nejvyšší četnost osob s invalidním důchodem v rámci Jihomoravského kraje je ve II. stupni invalidity. V Jihomoravském kraji je četnost osob s invalidním důchodem ve III. stupni invalidity druhá nejvyšší v rámci všech krajů ČR.

Invalidní důchod 1. st.	Invalidita 1. stupně Pokles pracovní schopnosti o 35 % až 49 %.
Invalidní důchod 2. st.	Invalidita 2. stupně Pokles pracovní schopnosti o 50 % až 69 %.
Invalidní důchod 3. st.	Invalidita 3. stupně Pokles pracovní schopnosti nejméně o 70 %.

Počet osob s ID podle stupně v krajích České republiky v roce 2020

	I. stupně	II. stupně	III. stupně
Hlavní město Praha	10 454	6 048	13 295
Středočeský kraj	19 721	8 424	18 725
Jihočeský kraj	11 918	4 548	9 266
Plzeňský kraj	9 346	5 239	10 844
Karlovarský kraj	3 999	1 968	4 580
Ústecký kraj	18 265	7 629	15 384
Liberecký kraj	7 677	3 453	7 789
Královéhradecký kraj	8 575	4 086	9 908
Pardubický kraj	9 352	4 129	8 968
Kraj Vysočina	8 840	4 092	8 766
Jihomoravský kraj	24 696	10 476	19 369
Olomoucký kraj	9 907	3 850	9 713
Zlínský kraj	10 222	4 114	11 026
Moravskoslezský kraj	20 062	8 570	20 346

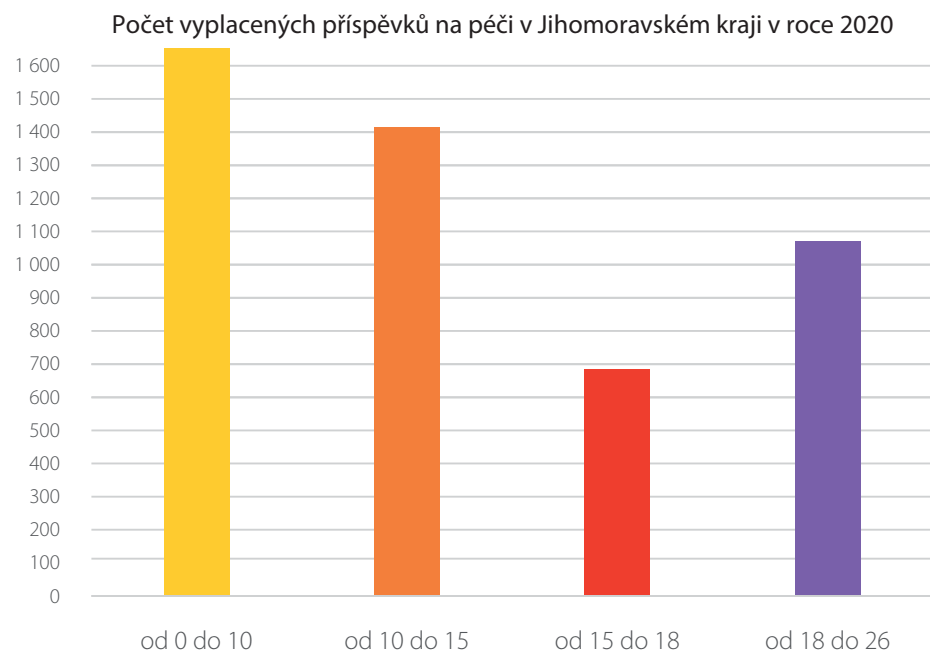
Počet osob s ID v Jihomoravském kraji v roce 2020

2.3 POČET OSOB S PŘÍSPĚVKEM NA PÉČI

Počet vyplacených příspěvků na péči v Jihomoravském kraji do 18 let věku je celkem 3 750, což lze komparovat s Moravskoslezským krajem, který má přibližně stejný počet obyvatel. V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2020 vyplaceno 2 993 příspěvků na péči osobám do 18 let věku. Četnost vyplácení příspěvku na péči do 18 let věku se v obou krajích liší o 757 příspěvků. V kategorii nad 18 let (18–26 let) bylo v roce 2020 vyplaceno v Jihomoravském kraji 1 070 příspěvků na péči a v Moravskoslezském kraji 1 152 příspěvků. Je nutné upozornit na fakt, že částky pobíraného příspěvku na péči do 18 let věku a nad 18 let věku jsou rozdílné. Nárok na příspěvek na péči má však osoba starší než 1 rok. Děti do 1 roku se tudíž do dané kategorie nepočítají, i když je věkový rozptyl vymezen 0–10 let.

Počet vyplacených příspěvků na péči v České republice v roce 2020

	od 0 do 10	od 10 do 15	od 15 do 18	od 18 do 26
Hlavní město Praha	1 298	1 012	429	677
Středočeský kraj	1 797	1 511	684	1 000
Jihočeský kraj	697	763	334	575
Plzeňský kraj	761	840	353	561
Karlovarský kraj	361	400	172	297
Ústecký kraj	1 293	1 385	639	1 058
Liberecký kraj	670	584	263	477
Královéhradecký kraj	837	707	343	620
Pardubický kraj	744	700	300	576
Kraj Vysočina	575	521	247	489
Jihomoravský kraj	1 653	1 414	683	1 070
Olomoucký kraj	772	670	341	576
Zlínský kraj	668	646	316	565
Moravskoslezský kraj	1 206	1 174	613	1 152

Stupeň závislosti	Osoby do 18 let	Osoby od 18 let
I. lehká závislost	3 300 Kč	880 Kč
II. středně těžká závislost	6 600 Kč	4 400 Kč
III. těžká závislost	13 900 Kč	12 800 Kč
IV. úplná závislost	19 200 Kč	19 200 Kč

2.4 POČET ŽÁKŮ S PODPŮRNÝM OPATŘENÍM 4. A 5. STUPNĚ

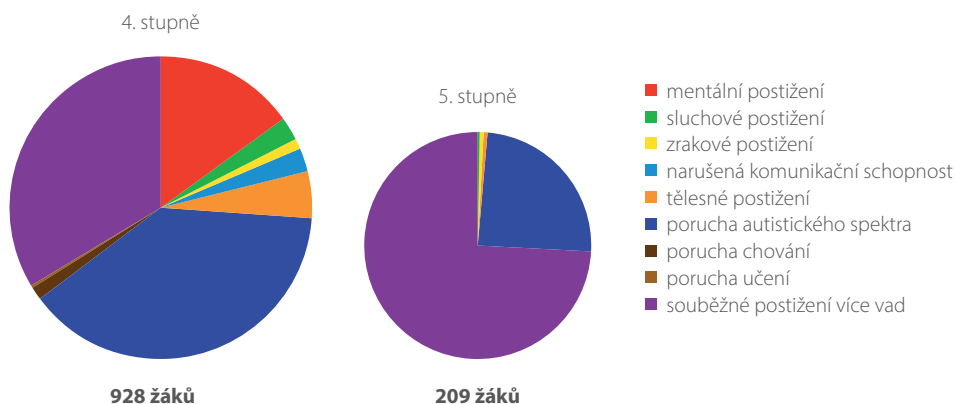
Mezi žáky s těžkým postižením jsou zařazováni především žáci s potřebou podpůrných opatření 4. a 5. stupně. Odborná literatura pojem těžké postižení nevysvětluje jednotně. Pro potřebu této Analýzy jsme čerpali ze statistického výkaznictví škol a uvádíme počty žáků, kteří jsou ve statistických výkazech MŠMT uvedeni jako příjemci PO 4. a 5. stupně.

Struktura postižení žáků s potřebou podpůrných opatření 4. stupně je pestřejší než v dalších krajích. Opět dominují žáci s poruchami autistického spektra (39 %), souběžným postižením více vadami (33 %) a mentálním postižením (15 %), ale objevují se (byť v jednotkovém zastoupení) i žáci s poruchami učení a chování. Poměrně vysoké zastoupení žáků se smyslovým a tělesným postižením (ve srovnání s jinými kraji) se promítá do vyššího počtu škol zřízených dle § 16 odst. 9, do kterých dojíždějí i žáci ze sousedních krajů.

Počet žáků ve 4. a 5. stupni PO podle postižení v České republice v roce 2020

	4. stupeň									5. stupeň							
	MP	SP	ZP	NKS	TP	PAS	CHOV	UC	SPVV	SP	ZP	NKS	TP	PAS	CHOV	UC	SPVV
Hlavní město Praha	112	63	33	55	15	84	26	9	480	0	0	1	6	6	1	0	210
Středočeský kraj	159	5	5	16	18	53	25	3	588	0	0	0	4	8	0	0	176
Jihočeský kraj	159	18	2	5	8	72	6	2	129	0	0	0	5	9	0	0	103
Plzeňský kraj	146	19	8	15	21	18	8	0	350	0	0	0	2	0	0	0	99
Karlovarský kraj	57	10	3	15	3	3	8	25	193	0	0	0	0	0	0	0	65
Ústecký kraj	263	4	13	40	17	42	10	3	449	1	0	0	0	8	0	0	271
Liberecký kraj	66	17	1	21	2	62	11	2	180	0	1	0	2	15	0	0	79
Královéhradecký kraj	159	12	5	43	11	97	8	1	371	0	0	0	2	1	1	0	60
Pardubický kraj	135	6	4	28	11	32	21	3	243	1	0	1	2	1	0	0	99
Kraj Vysočina	110	6	3	8	2	11	0	0	197	0	0	0	0	1	0	0	81
Jihomoravský kraj	140	23	10	24	47	359	13	1	311	1	1	0	1	51	0	0	155
Olomoucký kraj	84	27	7	23	10	8	8	3	310	1	0	0	0	0	0	0	105
Zlínský kraj	140	23	4	28	8	16	2	1	232	0	0	0	2	0	0	0	121
Moravskoslezský kraj	672	76	11	201	53	434	39	1	291	0	0	4	6	117	0	0	378

Počet žáků ve 4. a 5. stupni PO podle postižení v Jihomoravském kraji v roce 2020

V 5. stupni PO má cca 74 % žáků diagnostikováno souběžné postižení více vadami a 24 % žáků PAS. V procentuálním vyjádření podílu žáků s PAS vidíme opět výrazný rozdíl mezi situací v Jihomoravském kraji a v ostatních částech republiky. Nejpravděpodobnějším vysvětlením bude odlišná metodika v určování souběžného postižení více vadami a jinak vnímaná závažnost dopadů PAS do vzdělávání spolu s odborně silným týmem v SPC pro žáky s PAS v Brně.

Velmi závažné dopady do vzdělávání vyžadující PO 5. stupně jsou v kraji diagnostikovány u 1 žaka se smyslovým postižením a u 1 žaka s tělesným postižením.

3.1 Přehled škol regionálního školství

3.2 Základní a střední školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením

3.3 Základní školy speciální a základní školy pro žáky s lehkým mentálním postižením

3.4 Střední školy kategorie C: praktické školy

3.5 Střední školy kategorie E: učební obory

3.6 Střední školy kategorie H, L, M

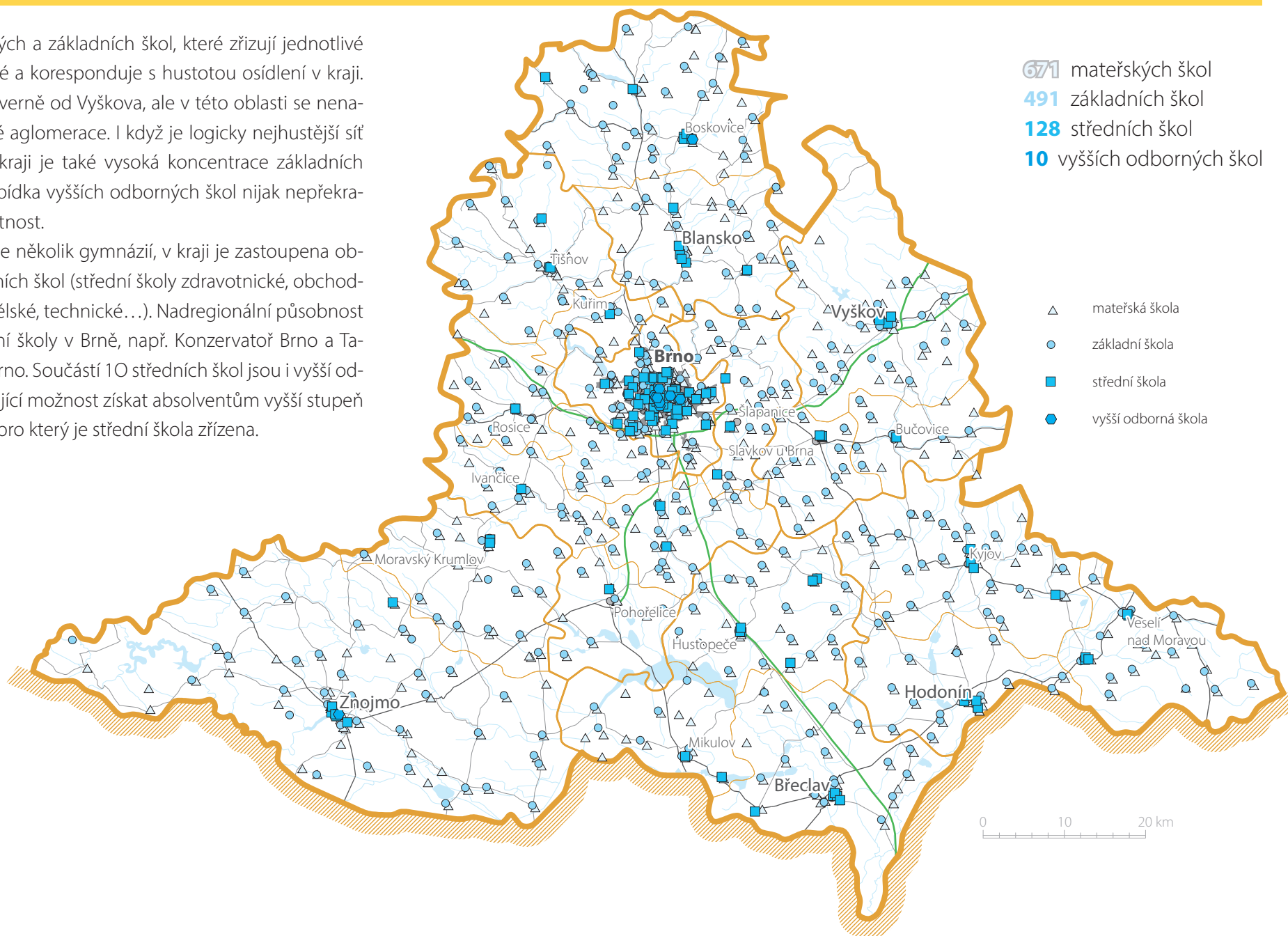
3.7 Speciálně pedagogická centra

3.8 Pedagogicko-psychologické poradny

3.1 PŘEHLED ŠKOL REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ

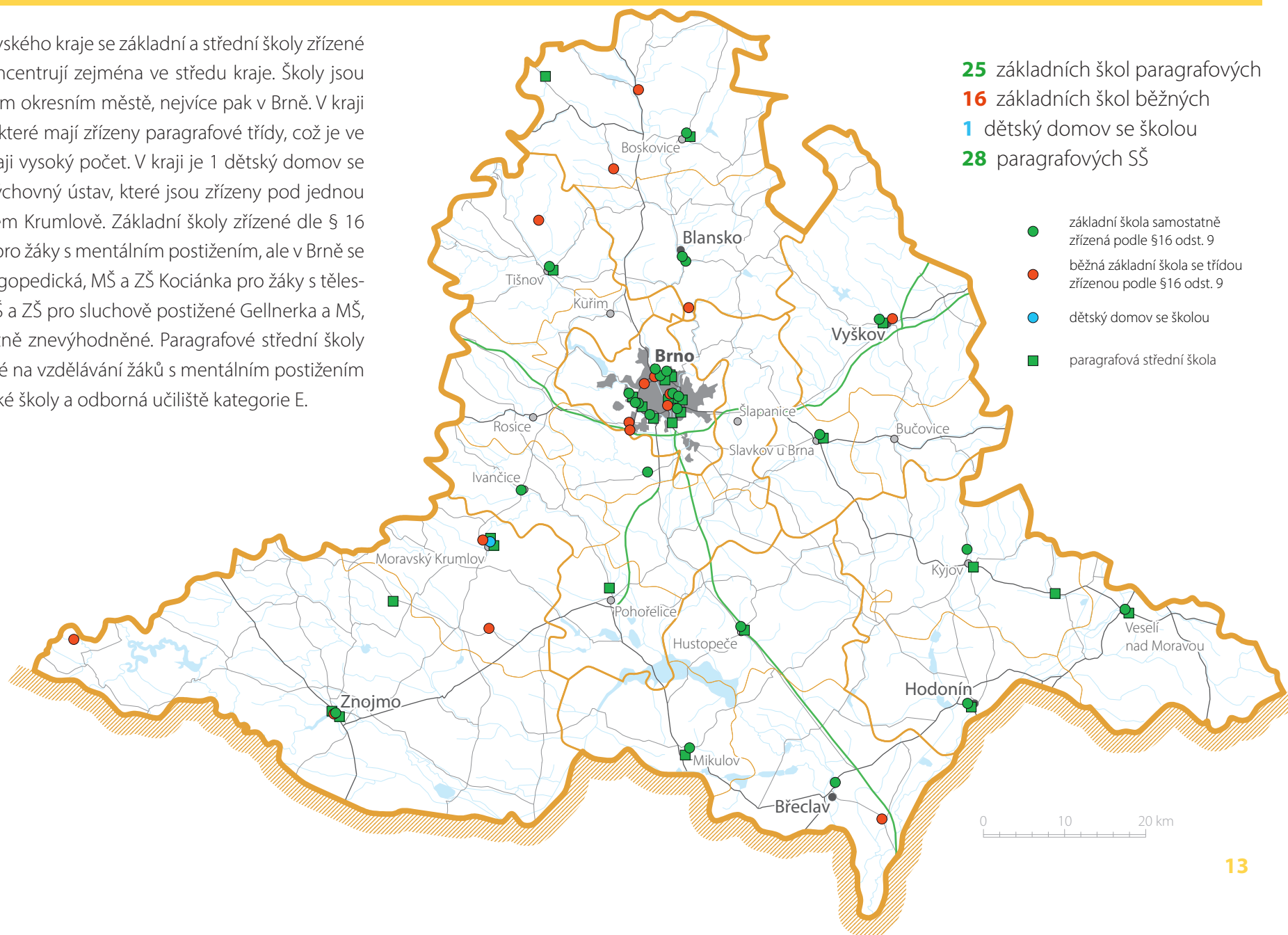
Rozmístění mateřských a základních škol, které zřizují jednotlivé obce, je rovnoměrné a koresponduje s hustotou osídlení v kraji. Školy zcela chybí severně od Vyškova, ale v této oblasti se nenačítají vůbec žádné aglomerace. I když je logicky nejhustější síť mateřských škol, v kraji je také vysoká koncentrace základních a středních škol. Nabídka vyšších odborných škol nijak nepřekračuje očekávanou četnost.

V každém z okresů je několik gymnázií, v kraji je zastoupena obvyklá nabídka středních škol (střední školy zdravotnické, obchodní, hotelové, zemědělské, technické...). Nadregionální působnost mají zejména střední školy v Brně, např. Konzervatoř Brno a Taneční konzervatoř Brno. Součástí 10 středních škol jsou i vyšší odborné školy poskytující možnost získat absolventům vyšší stupeň kvalifikace v oboru, pro který je střední škola zřízena.

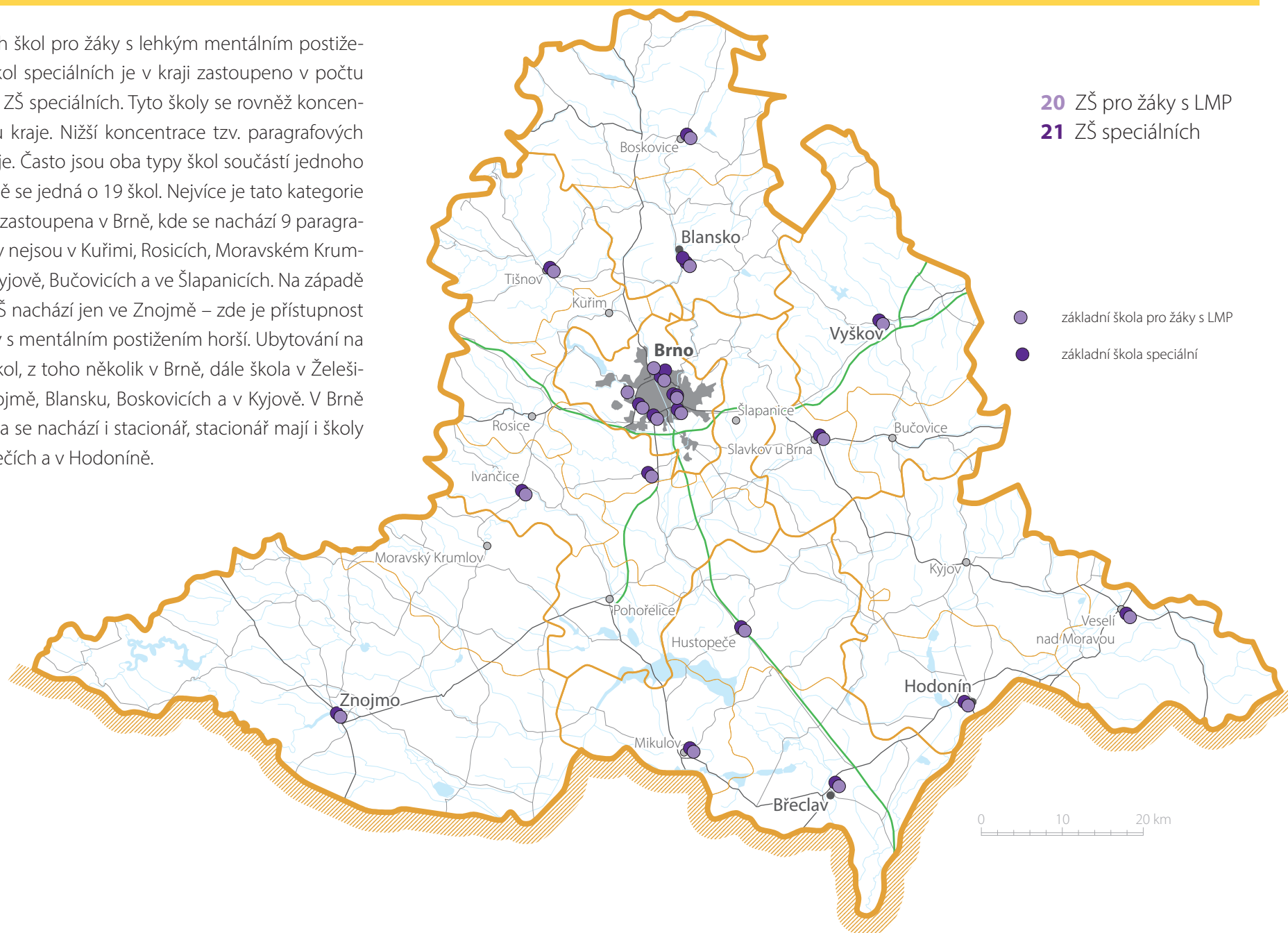
3.2 ZŠ A SŠ SAMOSTATNĚ ZŘÍZENÉ PRO ŽÁKY SE ZP

Na území Jihomoravského kraje se základní a střední školy zřízené dle § 16 odst. 9 koncentrují zejména ve středu kraje. Školy jsou zastoupeny v každém okresním městě, nejvíce pak v Brně. V kraji je 16 běžných škol, které mají zřízeny paragrafové třídy, což je ve srovnání s jinými kraji vysoký počet. V kraji je 1 dětský domov se školou, 1 SVP a 1 výchovný ústav, které jsou zřízeny pod jednou institucí v Moravském Krumlově. Základní školy zřízené dle § 16 odst. 9 jsou určeny pro žáky s mentálním postižením, ale v Brně se nachází i MŠ a ZŠ logopedická, MŠ a ZŠ Kociánka pro žáky s tělesným postižením, MŠ a ZŠ pro sluchově postižené Gellnerka a MŠ, ZŠ a SŠ pro zdravotně znevýhodněné. Paragrafové střední školy v kraji jsou zaměřené na vzdělávání žáků s mentálním postižením – jedná se o praktické školy a odborná učiliště kategorie E.

3.3 ZŠ SPECIÁLNÍ A ZŠ PRO ŽÁKY S LMP

Rozložení základních škol pro žáky s lehkým mentálním postižením a základních škol speciálních je v kraji zastoupeno v počtu 20 ZŠ pro LMP a 21 ZŠ speciálních. Tyto školy se rovněž koncentrují spíše ve středu kraje. Nižší koncentrace tzv. paragrafových ZŠ je na západě kraje. Často jsou oba typy škol součástí jednoho subjektu – konkrétně se jedná o 19 škol. Nejvíce je tato kategorie speciálního školství zastoupena v Brně, kde se nachází 9 paragrafových ZŠ. Tyto školy nejsou v Kuřimi, Rosicích, Moravském Krumlově, Pohořelicích, Kyjově, Bučovicích a ve Šlapanicích. Na západě kraje se tento typ ZŠ nachází jen ve Znojmě – zde je přístupnost ke vzdělání pro žáky s mentálním postižením horší. Ubytování na internátě nabízí 9 škol, z toho několik v Brně, dále škola v Želešicích, Ivančicích, Znojmě, Blansku, Boskovicích a v Kyjově. V Brně při MŠ a ZŠ Kociánka se nachází i stacionář, stacionář mají i školy v Mikulově, Hustopečích a v Hodoníně.

3.4 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE C: PRAKTICKÉ ŠKOLY

Situace týkající se praktických škol v Jihomoravském kraji je horší než u paragrafových ZŠ. Praktické školy chybí na severu a západě kraje. Lze říci, že v celé západní polovině kraje (při pomyslné hranici za Brnem) není kromě Znojma žádná praktická škola. V celém kraji se nachází 14 praktických škol, z toho 6 v Brně. Praktická škola není v Boskovicích, Blansku, Tišnově, Kuřimi, Rosicích, Ivančicích, Moravském Krumlově, Pohořelících, Břeclavi, Bučovicích ani ve Šlapanicích. Praktické školy v Jihomoravském kraji nabízejí své obory jako jednoleté (8) či dvouleté (5). Další 2 školy nabízejí vzdělávací obor kategorie J určený pro žáky s nízkou studijní aspirací. Nejdelší dojezdová vzdálenost do těchto škol je cca 50 km. Dojíždění ale ztěžuje celkovou situaci, která může být náročná jak finančně, tak i časově. Výhodou je pak internát či domov mládeže. Internát je součástí praktické školy Elpis v Brně a praktické školy ve Znojmě. Domov mládeže je součástí 2 praktických škol v Brně, škol v Kyjově a Mikulově.

3.5 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE E: UČEBNÍ OBORY

Jihomoravský kraj nabízí žákům s mentálním postižením učební obory kategorie E v rámci 15 škol. Tyto školy zcela chybí v Boskovicích, Blansku, Tišnově, Kuřimi, Rosicích, Ivančicích, Břeclavi, Hustopečích, Hodoníně, Veselí nad Moravou, Bučovicích, Šlapanicích a ve Slavkově u Brna. Nejmenší koncentrace těchto škol je na severu kraje. Maximální dojezdová vzdálenost do škol je okolo 40 km. Uvedené školy nabízejí žákům široké spektrum oborů. Pro některé žáky s mentálními postiženími mohou nastat komplikace s dojížděním, proto jsou výhodou domovy mládeže či internáty. Internát je zřízen při SŠ v Brně-Pisárkách. Domovy mládeže jsou zřízeny při SŠ v Brně, Kyjově, Mikulově, Bzenci, Cvrčovicích, Znojmě či v Moravském Krumlově.

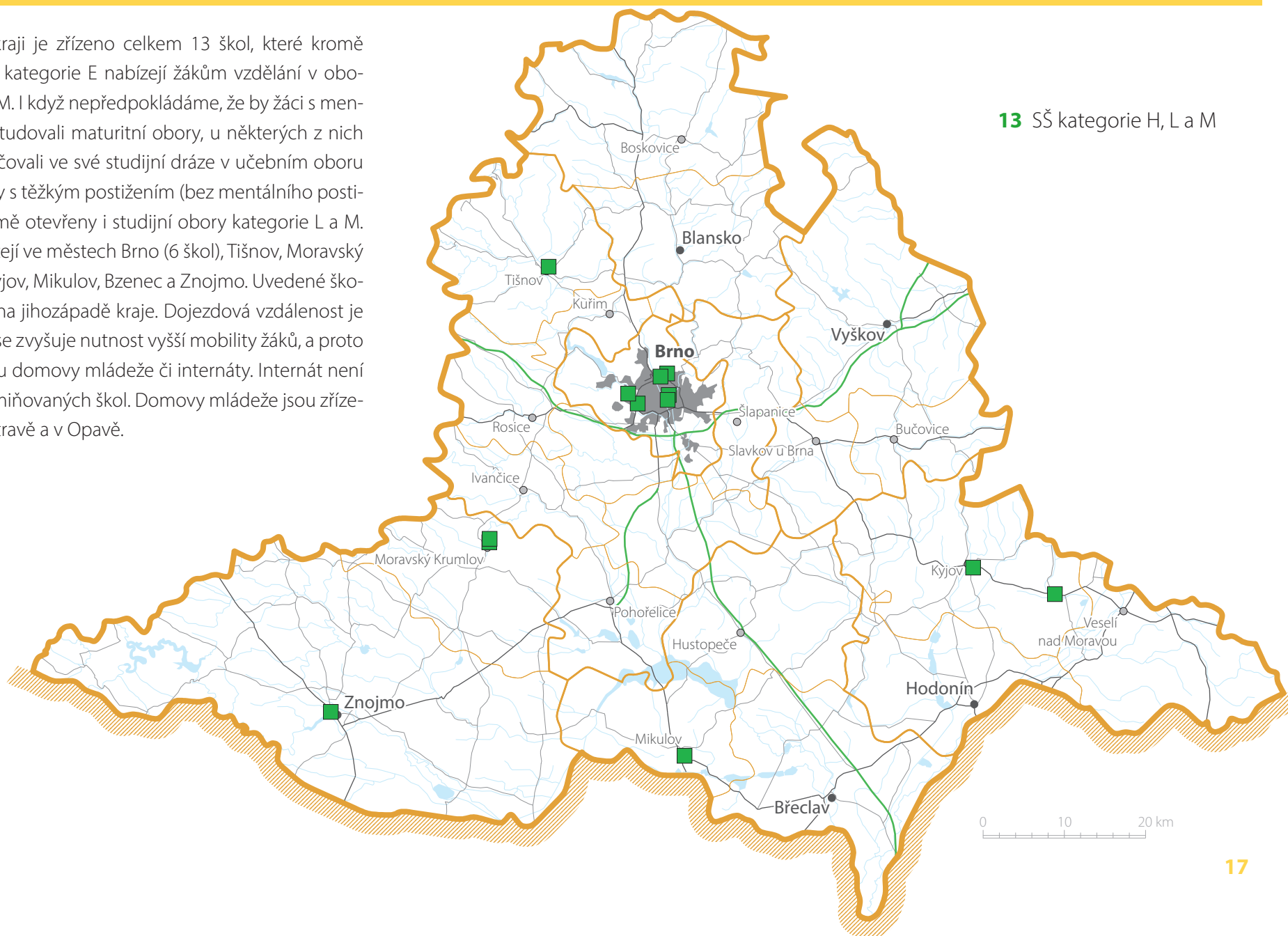
15 SŠ kategorie E

3.6 STŘEDNÍ ŠKOLY KATEGORIE H, L, M

V Jihomoravském kraji je zřízeno celkem 13 škol, které kromě vzdělávacích oborů kategorie E nabízejí žákům vzdělání v oborech kategorie H, L, M. I když nepředpokládáme, že by žáci s mentálním postižením studovali maturitní obory, u některých z nich je reálné, aby pokračovali ve své studijní dráze v učebním oboru kategorie H. Pro žáky s těžkým postižením (bez mentálního postižení) jsou samozřejmě otevřeny i studijní obory kategorie L a M. Tyto školy se nacházejí ve městech Brno (6 škol), Tišnov, Moravský Krumlov (2 školy), Kyjov, Mikulov, Bzenec a Znojmo. Uvedené školy zcela chybí opět na jihozápadě kraje. Dojezdová vzdálenost je okolo 50 km. V kraji se zvyšuje nutnost vyšší mobility žáků, a proto jsou velkou výhodou domovy mládeže či internáty. Internát není součástí žádné ze zmiňovaných škol. Domovy mládeže jsou zřízeny na SŠ v Třinci, Ostravě a v Opavě.

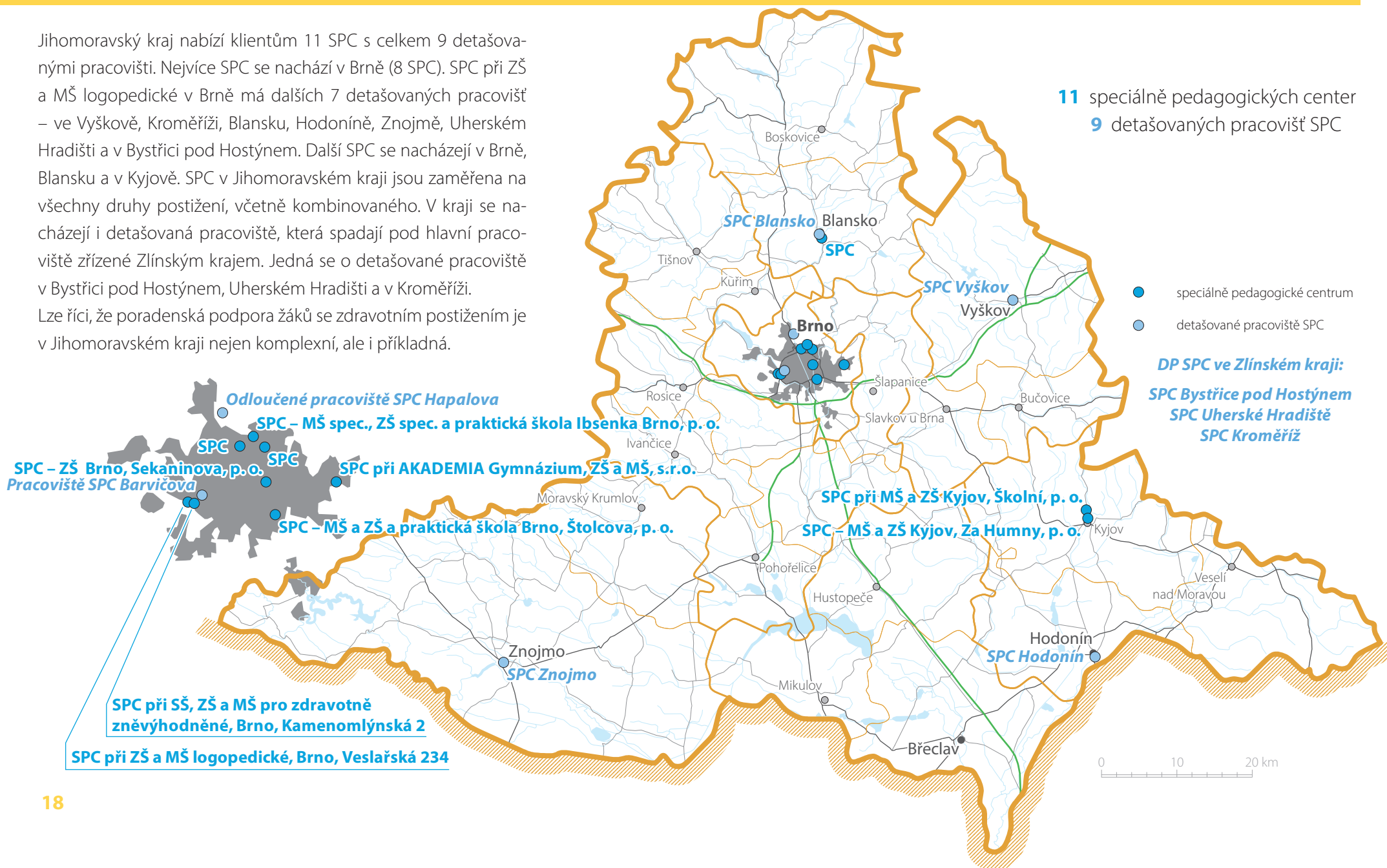
13 SŠ kategorie H, L a M

3.7 SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ CENTRA

Jihomoravský kraj nabízí klientům 11 SPC s celkem 9 detašovanými pracovišti. Nejvíce SPC se nachází v Brně (8 SPC). SPC při ZŠ a MŠ logopedické v Brně má dalších 7 detašovaných pracovišť – ve Vyškově, Kroměříži, Blansku, Hodoníně, Znojmě, Uherském Hradišti a v Bystřici pod Hostýnem. Další SPC se nacházejí v Brně, Blansku a v Kyjově. SPC v Jihomoravském kraji jsou zaměřena na všechny druhy postižení, včetně kombinovaného. V kraji se nacházejí i detašovaná pracoviště, která spadají pod hlavní pracoviště zřízené Zlínským krajem. Jedná se o detašované pracoviště v Bystřici pod Hostýnem, Uherském Hradišti a v Kroměříži. Lze říci, že poradenská podpora žáků se zdravotním postižením je v Jihomoravském kraji nejen komplexní, ale i příkladná.

11 speciálně pedagogických center
9 detašovaných pracovišť SPC

3.8 PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNY

Jihomoravský kraj klientům v rámci PPP nabízí 7 zařízení s celkem 10 detašovanými pracovišti. Lze tvrdit, že jednotlivá zařízení se nacházejí v každém bývalém okresním městě, a to alespoň v rámci zastoupení detašovaných pracovišť. Nejvyšší koncentrace PPP je opět v Brně. Celkově je koncentrace PPP mnohem nižší v západní polovině kraje. PPP nejsou v Tišnově, Rosicích, Ivančicích, Moravském Krumlově, Bučovicích, Slavkově u Brna a ve Šlapanicích. Dojezdová vzdálenost ze západní poloviny kraje (Znojmo–Mikulov) je okolo 60 km. Mobilita klientů zde proto může být zvýšená.

7 pedagogicko-psychologických poraden
10 detašovaných pracovišť PPP

kapitola 4 **SOCIÁLNÍ SLUŽBY V KRAJI PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM**

4.1 Sociální rehabilitace (SR), sociálně aktivizační služby (SAS), sociálně terapeutické dílny (STD)

4.2 Centra denních služeb (CDS), denní stacionáře (DS)

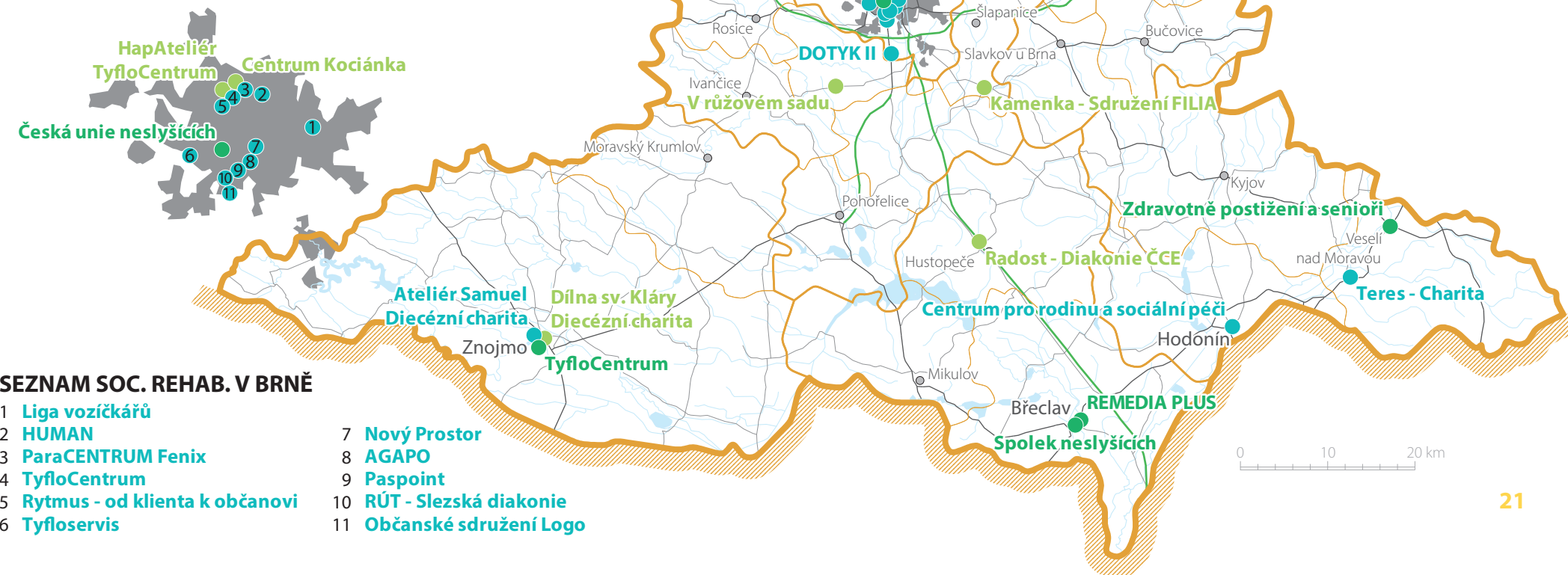
4.3 Týdenní stacionáře (TS), domovy pro osoby se zdravotním postižením (DOZP), chráněná bydlení (CHB)

4.4 Odlehčovací služby (ODLS), osobní asistence (OSA)

4.5 Národní rada pro zdravotně postižené (NRZP) a odborné sociální poradenství

4.1 SOC. REHAB., SOC. AKT. SLUŽBY A SOC. TERAP. DÍLNY

V kraji se nachází celkem 31 sociálních služeb, výrazně koncentrovaných především v krajském městě a jeho okolí. V samotném Brně se nachází až 14 služeb, z toho je 11 SR (z celkových 17 SR v kraji), dále 2 STD a 1 SAS. V dalších částech kraje se jedná spíše o jednotky. Na severu jsou tyto služby zastoupeny v Boskovících a okolí a v obci Skryje. Další 2 služby se nacházejí ve Vyškově. V jižní, jihovýchodní a jihozápadní části kraje lze zmínit Veselí nad Moravou, Hodonín, Břeclav, Hustopeče a Znojmo. Zcela neobsazené jsou např. Kuřim, Tišnov, Blansko, Bučovice, Kyjov, Mikulov, Pohořelice, Moravský Krumlov či Ivančice. Možnost vhodně saturovat absenci uvedených služeb nenabízí ani sousední Kraj Vysočina, resp. jeho východní část, neboť zde tyto služby rovněž nejsou výrazněji zastoupeny.

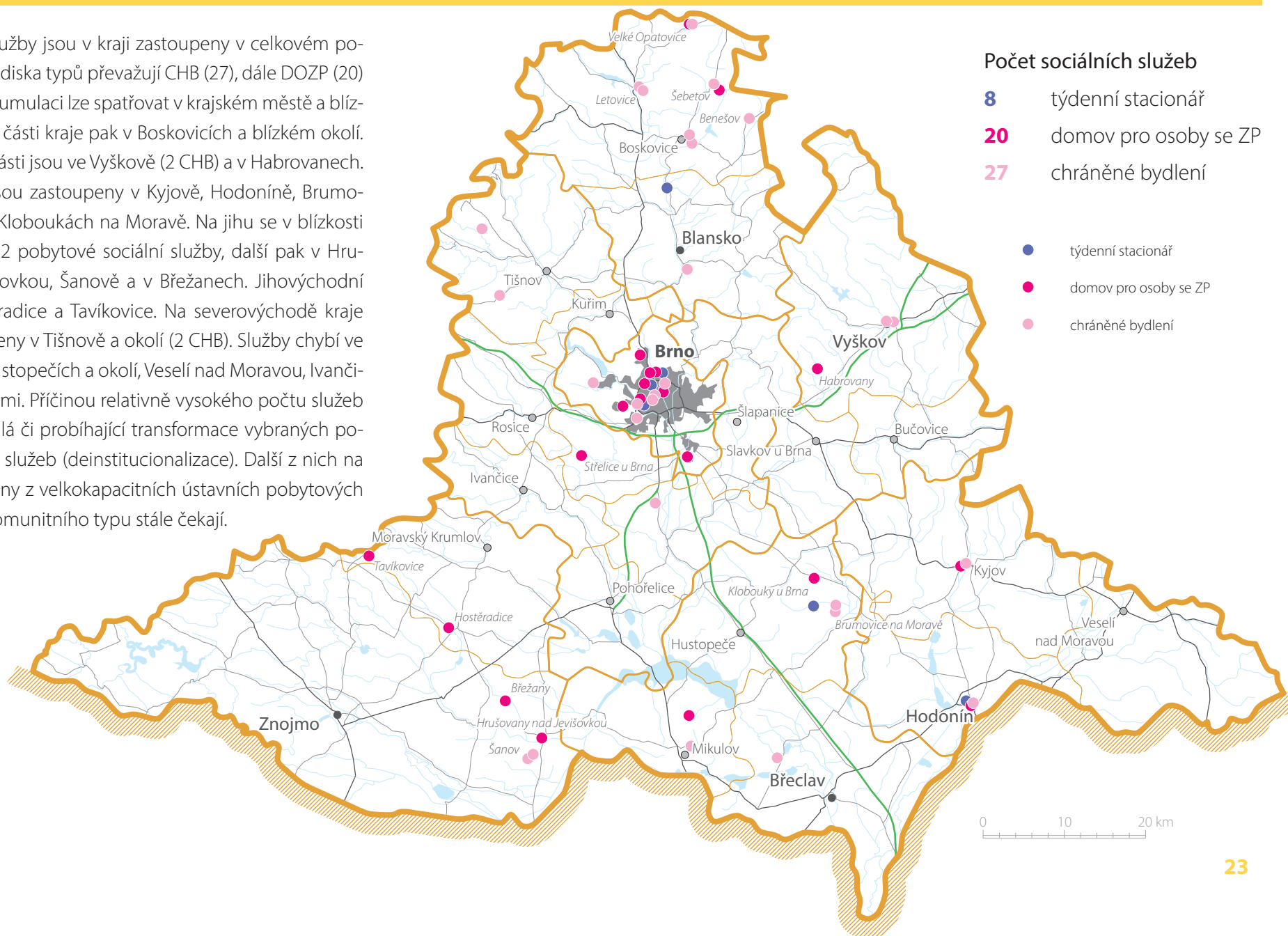
4.2 CENTRA DENNÍCH SLUŽEB A DENNÍ STACIONÁŘE

V kraji se nachází celkem 27 těchto ambulantních sociálních služeb. I přesto, že součástí služby není poskytování ubytování, jedná se o významný typ podpory nejen pro danou cílovou skupinu, ale i pro pečující osoby. Geografické rozvrstvení těchto služeb v kraji je ve srovnání s předchozí mapou (4.1) rovnoměrnější. Avšak i zde jsou méně pokrytá místa, např. Rosice, Tišnov, Bučovice, Pohořelice či Moravský Krumlov. Naopak nejvyšší zastoupení mají tyto služby tradičně v krajském městě (9 DS a 2 CDS). V dalších částech kraje se jedná spíše o jednotky. V severní části jsou to Boskovice a okolí (2 DS), Blansko, Vyškov, v jižní části Kyjov, Veselí nad Moravou, Hodonín (2 DS a 1 CDS), Břeclav a Mikulov, na jihovýchodě pak Břežany a Znojmo. Řídce pokrytá je i západní část kraje.

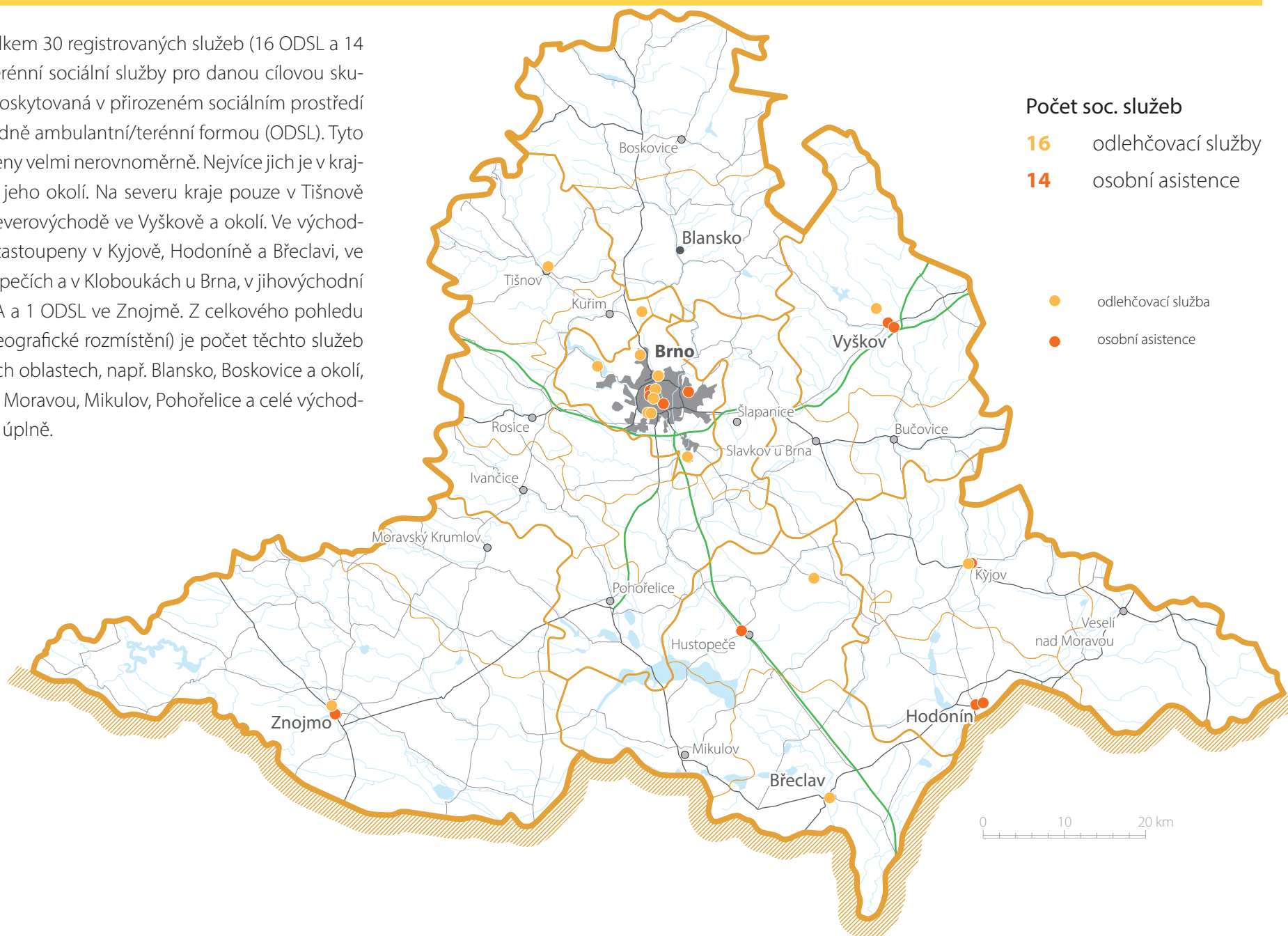
4.3 TS, DOZP, CHB

Pobytové sociální služby jsou v kraji zastoupeny v celkovém počtu 55 zařízení. Z hlediska typů převažují CHB (27), dále DOZP (20) a 8 TS. Významnou kumulaci lze spatřovat v krajském městě a blízkém okolí. V severní části kraje pak v Boskovicích a blízkém okolí. V severovýchodní části jsou ve Vyškově (2 CHB) a v Habrovanech. Ve východní části jsou zastoupeny v Kyjově, Hodoníně, Brumovicích na Moravě a Kloboukách na Moravě. Na jihu se v blízkosti Mikulova nacházejí 2 pobytové sociální služby, další pak v Hrušovanech nad Jevišovkou, Šanově a v Břežanech. Jihovýchodní část uzavírají Hostěradice a Tavíkovice. Na severovýchodě kraje jsou služby zastoupeny v Tišnově a okolí (2 CHB). Služby chybí ve Znojmě, Břeclavi, Hustopečích a okolí, Veselí nad Moravou, Ivančicích, Rosicích či Kuřimi. Příčinou relativně vysokého počtu služeb typu CHB je proběhlá či probíhající transformace vybraných pobytových sociálních služeb (deinstitutionalizace). Další z nich na tento proces přeměny z velkokapacitních ústavních pobytových služeb na bydlení komunitního typu stále čekají.

4.4 ODLEHČOVACÍ SLUŽBY A OSOBNÍ ASISTENCE

V kraji se nachází celkem 30 registrovaných služeb (16 ODSL a 14 OSA) nabízejících terénní sociální služby pro danou cílovou skupinu – tj. podpora poskytovaná v přirozeném sociálním prostředí jedince (OSA), případně ambulantní/terénní formou (ODSL). Tyto služby jsou zastoupeny velmi nerovnoměrně. Nejvíce jich je v krajském městě Brno a jeho okolí. Na severu kraje pouze v Tišnově a Lelekovicích, na severovýchodě ve Vyškově a okolí. Ve východní a jižní části jsou zastoupeny v Kyjově, Hodoníně a Břeclavi, ve střední části v Hustopečích a v Kloboukách u Brna, v jihovýchodní části je pouze 1 OSA a 1 ODSL ve Znojmě. Z celkového pohledu na kraj (četnost a geografické rozmístění) je počet těchto služeb velmi nízký. V určitých oblastech, např. Blansko, Boskovice a okolí, Bučovice, Veselí nad Moravou, Mikulov, Pohořelice a celé východní křídlo kraje, chybí úplně.

4.5 NRZP A ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ

Nedílnou součástí systému sociálních služeb je odborné sociální poradenství. V Jihomoravském kraji tvoří síť odborných poraden celkem 26 poskytovatelů, mezi něž patří krajská pobočka NRZP ČR, sídlící v krajském městě Brno. Jednotlivé odborné poradny jsou paprskovitě rozmístěné po celém kraji. V každém větším městě funguje alespoň jedna pobočka poskytující odborné poradenství lidem se zdravotním postižením. Kromě Brna je nejdele v Blansku, Boskovicích, Letovicích, Hodoníně, Břeclavi, Kyjově, Moravském Krumlově a Tišnově. V okolí Vyškova a v oblasti jižně a jihovýchodně od Brna tyto služby zcela chybí. Odborné poradny nejsou ani na jihozápadě kraje. Centrem odborných poradenských služeb je v této oblasti Znojmo, kde se nachází 1 pobočka, stejně tak v Moravském Krumlově (1 poradna). Brno jakožto krajské město nabízí širokou škálu služeb pro osoby s různým typem postižení (10 poboček). Podpůrné a poradenské služby zde vyhledávají i zájemci z okolních krajů, kde je nabídka služeb nedostatečná či zcela chybí.

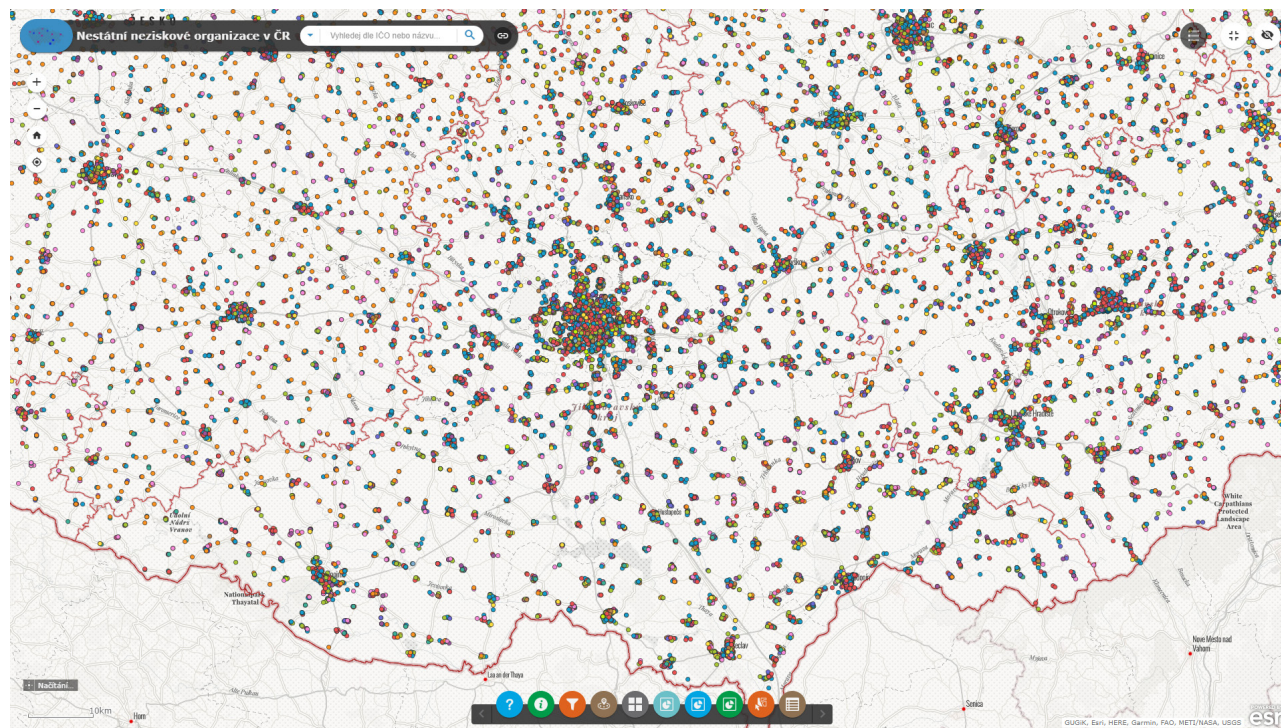
kapitola 5 **AKTIVITY DALŠÍCH ORGANIZACÍ V KRAJI ZAMĚŘENÝCH NA PODPORU OSOB S TĚŽKÝM ZP**

5.1 Neziskový sektor podílející se na podpoře osob s těžkým zdravotním postižením (TP)

5.2 Místní akční skupiny (MAS)

5.1 NEZISKOVÝ SEKTOR PODÍLEJÍCÍ SE NA PODPOŘE OSOB S TP

Neziskový sektor hraje významnou roli v systému uplatnitelnosti žáků a absolventů se SVP. Mezi významné neziskové organizace zahrnujeme MAS, poskytovatele sociálních služeb, fondy, nadace či politická hnutí hájící zájmy osob s postižením. V kraji se daří neziskový sektor rozvíjet. Celkem zde funguje více než 14 600 neziskových organizací. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou NNO zajišťující zájmovou činnost (3 550 organizací) a sport (3 470 organizací). NNO působících v oblasti vzdělávání je v kraji více než 1 200. Organizací poskytujících sociální služby je v kraji registrováno kolem 100, což je 10 méně než v sousedním Moravskoslezském kraji. Situace je obdobná jako v celé ČR. Největší koncentraci služeb pro žáky se SVP najdeme v Brně a okolí. Krajské město disponuje nabídkou komplexní a kvalitní péče, a to nejen z oblasti školství, sociálních služeb, ale i zdravotnictví, za kterou jsou lidé ochotni cestovat i ze vzdálených míst republiky. Dalšími centry NNO jsou všechna větší města (Blansko, Boskovice, Hodonín, Strážnice, Veselí nad Moravou, Břeclav, Kyjov, Znojmo, Tišnov). V oblasti Dražanské vrchoviny (Vyškov) se nachází Vojenský prostor Březina, a proto zde potřebná síť služeb chybí.

<https://muni.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=0d587bc3e7f646d78bb4389c332db1fd>

5.2 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY

V Jihomoravském kraji nalezneme 19 místních akčních skupin. MAS Horňácko a Ostrožsko z.s. územně zasahuje i do sousedního Zlínského kraje. Místní akční skupiny v Jihomoravském kraji zaštiťuje Krajské sdružení NS MAS JMK. Zastupuje a reprezentuje jednotlivé MAS, kooperuje s Krajským úřadem Jihomoravského kraje, podporuje spolupráci mezi jednotlivými MAS a dalšími organizacemi. Organizuje vzdělávací akce a společné projekty. Podílí se také na propagaci a medializaci činností členů v kraji. Je prostředníkem mezi členy KS MAS a národní sítí MAS (NS MAS ČR). Funguje zde i přeshraniční spolupráce s Rakouskem. Více informací najdete na <http://jihomoravsky.nsmas.cz/>.

Jednotlivé MAS v kraji se orientují na podporu různých činností a oblastí, např. místní akční plány (MAP), komunitní plánování sociálních služeb, rozvoj venkova a environmentální problematika. Ve spolupráci s dalšími organizacemi pomáhají finančně podporovat potřeby komunity a jednotlivých cílových skupin v regionu.

19 místních akčních skupin

kapitola 6 **PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI A KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ PRO OSOBY S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM V KRAJI**

6.1 Úřady práce a Informační poradenská střediska

6.2 Sociální podniky

6.3 Deset největších zaměstnavatelů v kraji

6.1 ÚŘADY PRÁCE A INFORMAČNÍ PORADENSKÁ STŘEDISKA

Informační a poradenská střediska (IPS) jsou v Jihomoravském kraji zastoupena v 7 městech. Kromě krajského města Brno je nalezneme také v Blansku, Brně-venkov, Břeclavi, Hodoníně, Vyškově a ve Znojmě. Jedná se o okresní města s více než 20 000 obyvateli. Pokrytí IPS je v Jihomoravském kraji opravdu slabé.

Popis náplně práce IPS včetně kontaktních údajů najdete na: <https://www.uradprace.cz/web/cz/poradenstvi-a-ips>.

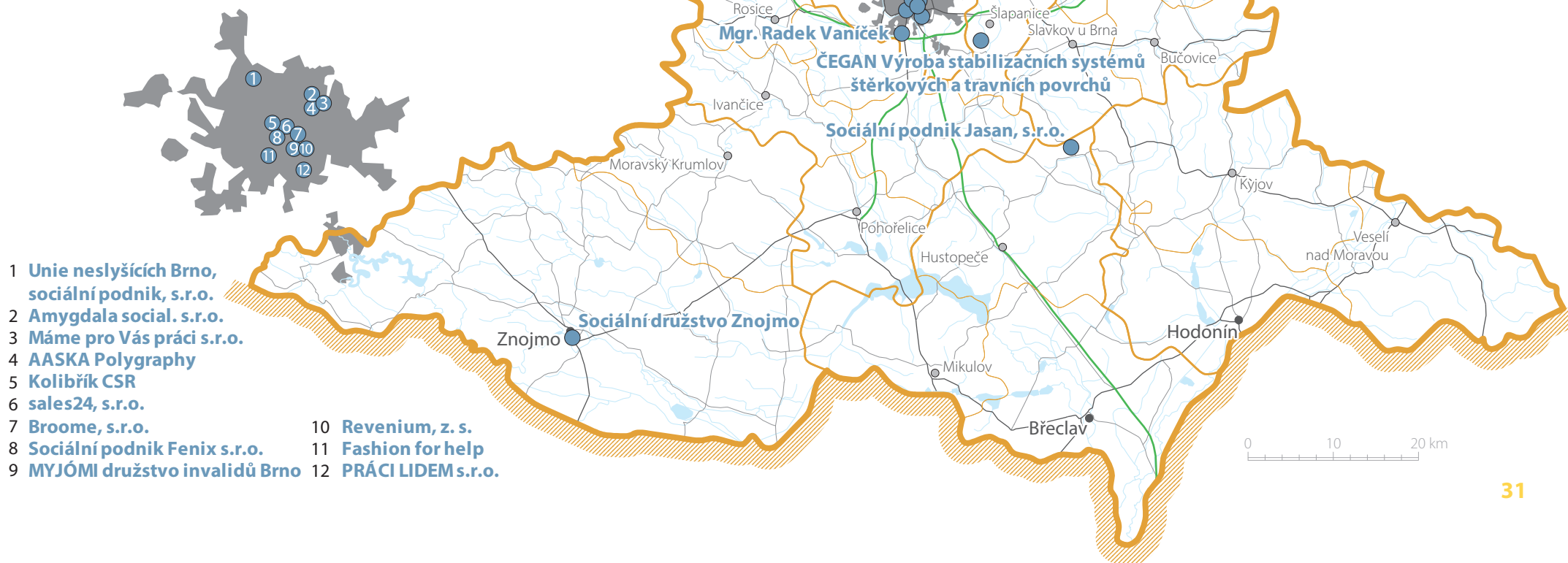
Krajská pobočka Úřadu práce ČR je zastoupena ve městě Brno. Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR jsou v Jihomoravském kraji zastoupena v 21 městech – Blansko, Boskovice, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Tišnov, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo a Židlochovice. Pokrytí je tedy v Jihomoravském kraji uspokojivé, s výjimkou okolí Znojma.

6.2 SOCIÁLNÍ PODNIKY

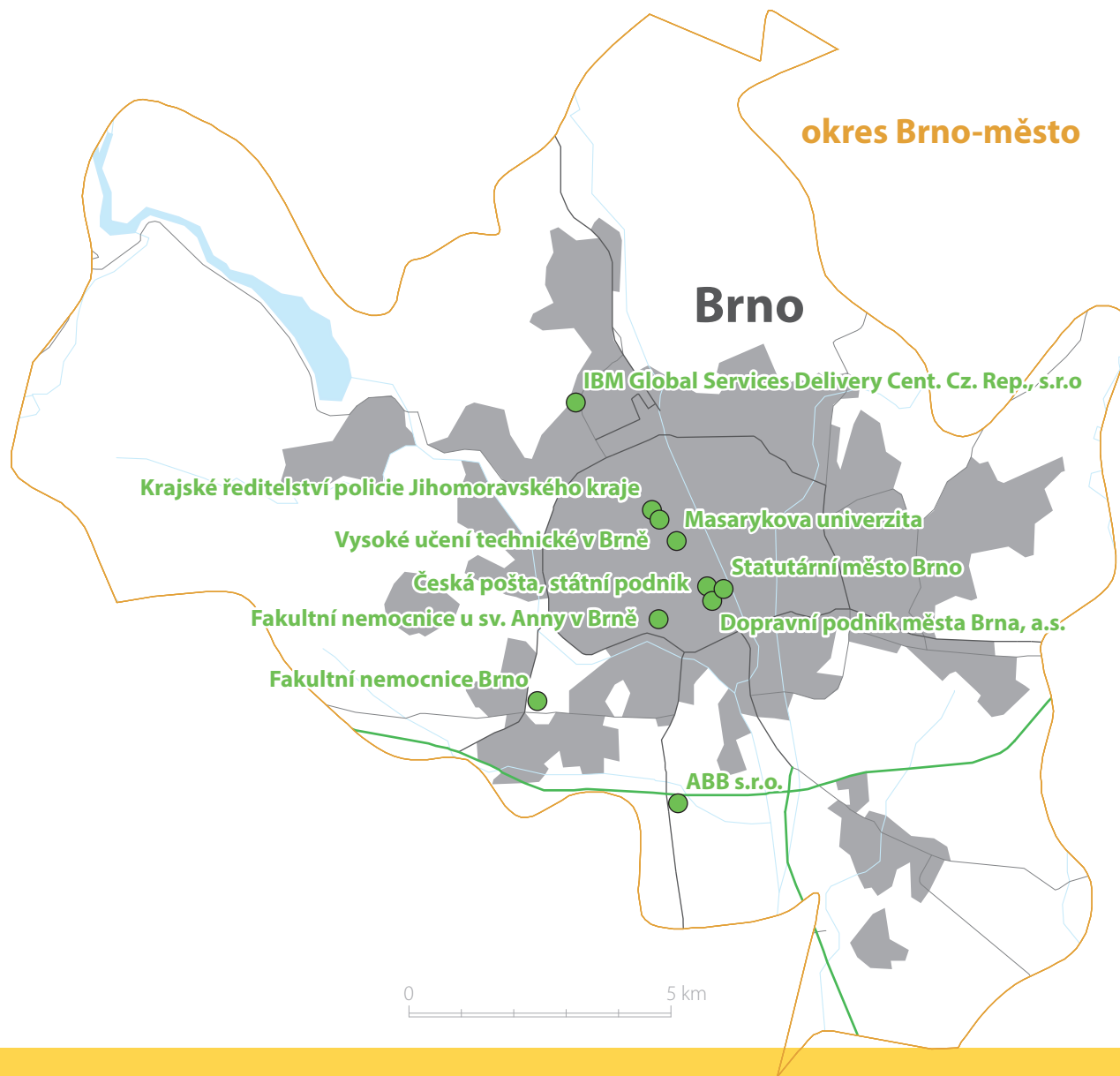
V Jihomoravském kraji je celkem 15 zřizovatelů sociálních podniků. Sociální podniky jsou rozmístěny ve 4 městech – nejvíce jich najdeme v Brně, dále ve Znojmě, Šlapanicích a ve Velkých Hostěrádkách. Údaj však nemusí být definitivní, neboť dosud neexistuje právní ukotvení sociálních podniků, resp. povinnost daný sociální podnik evidovat ve veřejně dostupné databázi. Sociální podniky se zabývají těmito činnostmi – úklidové služby, marketing, odpady a recyklace, údržba zeleně a technické služby, prodej oblečení, grafické a tiskové práce, kancelářské potřeby, šicí dílna, třídění a cenění použitého textilu, práce na PC, kavárna, ekologická výroba plastů, prádelenské služby, speciální pomůcky pro inkontinenci, ekologické zemědělství, úklidové práce.

21 sociálních podniků

6.3 DESET NEJVĚTŠÍCH ZAMĚSTNAVATELŮ V KRAJI

V Jihomoravském kraji je 10 největších zaměstnavatelů rozmístěno ve městě Brno. Fakultní nemocnice Brno se zaměřuje na zdravotní péči; Česká pošta, státní podnik se orientuje na poštovní a kurýrní činnosti; Masarykova univerzita se zabývá vzděláváním; Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje provozuje veřejnou správu; IBM Global Services Delivery Cent. Czech Republic, s.r.o. se zaměřuje na IT; Vysoké učení technické v Brně se zabývá vzděláváním; Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně se orientuje na zdravotní péči; Dopravní podnik města Brna, a.s. se zaměřuje na osobní přepravu; Statutární město Brno provozuje veřejnou správu; ABB, s.r.o. se orientuje na výrobu elektrických zařízení.

ZÁVĚR

Analýza znázorňuje geografické umístění škol vzdělávajících žáky s těžkým postižením a podpůrných poradenských služeb pro jejich žáky v Jihomoravském kraji. Dále uvádí geografické rozmístění vybraných sociálních služeb, které jsou zásadní pro zachování kvality života těch osob s těžkým postižením, které nenajdou uplatnění na trhu práce.

Data týkající se školství jsou aktuální k lednu 2022. Jejich zdrojem byly kromě rejstříku škol zejména školní webové stránky. Bylo poměrně komplikované zjistit všechna uváděná data, neboť struktury webových stránek jednotlivých škol nejsou samozřejmě totožné. V další fázi sběru dat bylo proto využito místní znalosti odborníků z jednotlivých regionů. Snahou autorů bylo zajistit co nejvyšší počet relevantních dat, přesto je možné, že v některých jednotlivostech nemusí být data úplná.

Za zajištění informací týkajících se sociálních služeb v jednotlivých krajích patří poděkování především metodikům center tranzitní podpory v jednotlivých krajích. Analytickou činností, kombinující práci s oficiální databází registru poskytovatelů sociálních služeb, rešerše oficiálních webových stránek daných služeb i telefonické kontaktování, se jim podařilo vybrat a představit přehled pouze těch služeb, které jsou v daném kraji osobám s těžkým postižením přímo určeny. Vzhledem k dynamičnosti služeb poskytovaných v této oblasti se mohou i zde objevit dílčí nesrovnalosti.

Za informace týkající se služeb poskytovaných neziskovými organizacemi děkujeme především Mgr. Markétě Nešporové a jejím kolegům z Odboru pro sociální začleňování MMR ČR. Pro fungování a rozvoj neziskového sektoru v kraji je podstatný zdroj získání finančních prostředků.

Data týkající se zaměstnanosti osob s těžkým postižením byla získána na základě úzké spolupráce s vybranými pracovníky Úřadu práce ČR, jimž patří naše velké poděkování. Mapa sociálních podniků byla sestavena na základě volně dostupného adresáře (<https://ceske-socialni-podnikani.cz/>) sociálních podniků v ČR s následným kontaktování každého z nich. Díky tomu vznikl unikátní soubor jen těch sociálních podniků, které poskytují podporu osobám s těžkým postižením. I přes všechny dílčí nedostatky, které se mohly v tak širokospektrálním zaměření analýz napříč mnoha resorty vyskytnout, věříme, že předkládaná Analýza přinesla plastický informačně-geografický obraz možností a služeb, které lze osobám s těžkým postižením v Jihomoravském kraji nabídnout.

Kolektiv autorů